

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO OŚWIATY
WEZWANIE
do Nauczycielstwa Polskiego
OBYWATELE! KOLEŻANKI i KOLEDZY!

Po pięciu latach niewoli, po pięciu latach nieludzkich cierpień i niewidzianych w dziejach narodu naszego zniszczeń, zbliża się godzina pełnego wyzwolenia całej ziemi polskiej.

Pod niepowstrzymanym naporem Czerwonej Armii i naszego Wojska Polskiego hordy krzyżackich zaborców cofają się z ziemi naszej, a biało-amarantowe sztandary niedługo już będą powiewać w rdzenie polskich miastach nad Nisą i Odrą, na Pomorzu, w Warmii i na Śląsku. Każdy dzień przynosi nam wieści o dalszym przesuwaniu się linii frontu na zachód i niedaleka jest chwila, kiedy sztandary nasze powiewać będą obok sztandarów naszych sojuszników na zamku Hohenzollernów i innych ośrodkach znieawidzonego prusactwa.

W oswoobodzonej od niemieckiego najazdu Ojczyźnie objął władzę powołany przez Krajową Radę Narodową Tymczasowy Rząd Rzeczypospolitej, który w tej chwili ma do wypełnienia dwa podstawowe zadania:

1. Zorganizowanie wszystkich sił w narodzie do ostatecznej i zwycięskiej walki zbrojnej z germańskim najeźdźcą.
2. Skupienie i zorganizowanie wszystkich sił w narodzie do jak najszybszego zaleczenia ran, zadanych przez okupację i budowania nowej Polski wolnej, silnej, suwerennej, sprawiedliwej i demokratycznej.

Zadania stoją więc przed nami olbrzymie.

W szeregach budowniczych odradzającej się do nowego życia Polski nie może braknąć nauczycielstwa polskiego, które zapisało w historii naszego narodu chlubne karty walki o postęp i oświatę. Akcji wroga po bohatersku przeciwstawiło się nauczycielstwo polskie nie tylko na froncie oświatowym, ale też w oddziałach partyzanckich i w robocie konspiracyjnej. Dowodem tego jest ogromna lista zabitych na polu walki i bestialsko zamordowanych w więzieniach i obozach koncentracyjnych bohaterów i męczenników za wolność i godność narodu, za oświatę i kulturę polską. Nazwiska te będą zapisane w historii naszego narodu i w historii szkoły polskiej złotymi głoskami, a pamięć poległych czczona będzie przez wieki. Najwięcej ofiar ponieśliśmy i najwięcej bohaterów - nauczycieli straciliśmy na zachód od Wisły — w Krakowskim, Kieleckim, Warszawskim, na Śląsku, w Poznańskim i na Pomorzu.

W okresie okupacji ponieśliśmy bardzo dotkliwe straty na odcinku oświecenia publicznego. Niemcy zlikwidowali nasze ośrodki kultury i nauki, biblioteki publiczne, zbiory, teatry, zmieśli wyższe i średnie zakłady naukowe, zniszczyli w dużym stopniu sprzęt szkolny, podręczniki i książki szkolne i pomoce naukowe.

W tym też czasie nauczycielstwo polskie w swojej olbrzymiej większości z poczuciem godności narodowej i poświęceniem wykorzystywało legalne i nielegalne środki do podtrzymania narodu na duchu i kształcenia dzieci i młodzieży. Nauczycielstwo polskie nie zawahało się ani na chwilę przed tajnym nauczaniem.

Z dumą możemy stwierdzić, iż jesteśmy narodem, który w warunkach najstraszliwszych prześladowań potrafił stworzyć cały system tajnego nauczania od szkoły powszechnej do uniwersytetu. Należy z chlubą podkreślić, że w ciężkim okresie najazdu niemieckiego nauczycielstwo polskie zdało egzamin przed narodem.

W okresie odnawiania naszej państwowości na nauczycielstwie polskim spoczywa wielki i ciężki, ale równocześnie szlachetny obowiązek odrobienia straszliwych spustoszeń, jakich dokonał najeźdźca krzyżacki.

W ciągu pierwszych pięciu miesięcy nauczycielstwo polskie, pracujące na prawym brzegu Wisły, chlubnie zdało egzamin przed narodem.

W ciężkich warunkach, pracując w pełni poświęcenia, w ciągu trzech tygodni zdołał nauczyciel polski zorganizować szkoły powszechne, średnie i zawodowe.

Fakt, że w tej chwili uczy się w szkołach z górą milion dzieci i młodzieży, że przy warsztacie pracy stoi około 15 tys. nauczycieli wszystkich typów szkół, świadczy o bohaterstwie i poświęceniu nauczycielstwa Lubelszczyzny, ziemi Sandomierskiej, Rzeszowskiej i Białostockiej. Z całym zapałem przystąpili do pracy nasi profesorowie uczelni wyższych, uczeni i pracownicy naukowcy.

W tej chwili jest czynny w Lublinie Uniwersytet Państwowy im. Marii Curie-Skłodowskiej i Wydział Medyczny Uniwersytetu Warszawskiego; wznawia swoją pracę Politechnika Warszawska z tymczasową siedzibą w Lublinie.

Oto bilans wyteźzonej, pełnej poświęcenia i bohaterskiej pracy pięciu miesięcy.

Odbudowy szkolnictwa na terenach już wyzwolonych od jarzma niemieckiego musimy dokonać szybko, sprawnie, niezawodnie.

Jako Minister Oświaty Tymczasowego Rządu Rzeczypospolitej wzywam Was, Obywatele — Koleżanki i Koledzy — abyście dołożyli wszelkich starań, wyteżyli wszystkie siły dla odbudowy gmachu oświaty w Polsce.

1. Musimy niezwłocznie uruchomić wszystkie szkoły: powszechne, średnie i zawodowe. Zgłaszajcie się natychmiast do nowopowstających władz szkolnych: Inspektoratów Szkolnych i Kuratoriów, a gdy ich chwilowo brak, do miejscowych Rad Narodowych i przystępujcie do pracy!

We wszystkich szkołach naszych musi się zacząć nauka. W ciągu dwóch tygodni od dnia wyzwolenia we wszystkich naszych szkołach muszą się zacząć zajęcia szkolne. Jeśli budynki szkolne uległy zniszczeniu, należy jak najprędzej wynająć na cele szkolne izby mieszkalne. Dziecko polskie pięć lat czekało na szkołę polską. Musimy ją stworzyć natychmiast bez względu na ciężkie warunki.

2. Zaopiekujcie się natychmiast budynkami szkolnymi i mieniem szkolnym i nie pozwólcie grabić majątku szkolnego nieodpowiedzialnym elementom. Przy pomocy miejscowych Rad Narodowych i czynników społecznych postarajcie się zaopatrzyć szkoły w opał.

3. Pomóście przeprowadzić remont budynków szkolnych, izby szkolne zaopatrzyć w nieodzowny sprzęt (ławki, tablice, stoły).

Wciągajcie do współpracy nad remontem i wyposażeniem szkół Rady Narodowe, rodziców, dzieci, całe społeczeństwo!

4. Przeprowadźcie spisy dzieci w obowiązkowym wieku szkolnym. Ani jedno dziecko nie powinno pozostać poza szkołą! Nie wahajcie się iść od chaty do chaty, od domu do domu, od mieszkania do mieszkania! Szczególną opieką należy otoczyć uczniów szkół średnich — zalążek naszej przyszłej inteligencji. Uświadamiajcie rodziców i ogół społeczeństwa o szczególnym znaczeniu spełnienia obowiązku szkolnego, wyjątkowej w tej chwili potrzebie wychowania nowych zastępów inteligencji polskiej.

5. Odrazu należy przystąpić do zorganizowania wśród uczniów, rodziców i całej ludności zbiórki podręczników szkolnych i innych pomocy naukowych (map, atlasów, książek literatury pięknej i popularno-naukowej, tablic, przyrządów itp.). Po zorganizowaniu się władz szkolnych, powiatowych i okręgowych będą zwołane powiatowe konferencje nauczycielstwa, na których należy omówić konkretnie podstawowe zagadnienia organizacyjne, programowe i metodyczne, związane z pracą szkolną i zaznajomić się z rozporządzeniami i okólnikami Ministerstwa Oświaty, wydanymi za okres od 1 sierpnia 1944 r. do chwili obecnej.

W szczególności należy omówić zagadnienie, jak radzić sobie przy pracy w szkole bez dostatecznej ilości podręczników i pomocy naukowych oraz problem, jak przyspieszyć przejście programu szkolnego przez uczniów, wskutek wojny w nauce o rok, dwa lub więcej lat spóźnionych.

Weźcie masowo udział w konferencjach!

Przygotowujcie na konferencje referaty, wnioski, projekty, sprawozdania ze swoich doświadczeń!

Niech Wasz udział w konferencjach będzie czynny i twórczy.

Obywatele — Koleżanki i Koledzy!

Pamiętajcie, że od Waszej ofiarności, energii i inicjatywy w znacznej mierze zależeć będzie tempo wykonania olbrzymich zadań, jakie w dziedzinie oświaty publicznej stoją przed odrodzoną Ojczyzną!

Obywatele — Koleżanki i Koledzy!

Nauczycielom na równi ze wszystkimi innymi musi być zagwarantowana swobodna postawa obywatelska.

Muszą zniknąć raz na zawsze z polskiej rzeczywistości faszystowskie praktyki sanacyjno-ozonowe zmuszania nauczycieli do agitacji politycznej na rzecz jednego stronnictwa czy ugrupowania politycznego.

Nauczyciel ma zabezpieczoną zupełną wolność demokratycznych przekonań politycznych, wypowiedzania się i działalności zgodnej z przekonaniem. Tępić chcemy tylko wszelkie przejawy aktywności faszystowskiej. Faszizm to śmiertelny wróg nie tylko naszego Narodu i Państwa Polskiego, ale również wszystkich narodów miłujących wolność!

Obywatele — Koleżanki i Koledzy!

Zwracam się do Was z wezwaniem do niezwłocznego rozpoczęcia pracy przy umiłowanym przez Was warsztacie szkolnym.

Szkoła to skarb całego narodu. Szkoła to oręż naszego Państwa w walce o demokrację, siłę i postęp.

Niech żyje Polska wolna, silna, niepodległa, suwerenna, demokratyczna!

Niech żyje szkoła polska!

Niech żyje ofiarne i patriotyczne nauczycielstwo polskie!

Minister:

Dr Stanisław Skrzeszewski